

Anschluss Öncesi Avusturya Yahudileri ve Avusturya'da Nazi Destekçisi Kikeriki Dergisinin Yahudi Karşıtı Karikatürlerinin Analizi

The Analysis of Antisemitic Cartoons of Nazi Supporter Kikeriki Magazine in Austria and Austrian Jews in Pre-Anschluss

Dr.Öğr.Üyesi

Caner Çakı

Kırşehir Ahi Evran
Üniversitesi
Türkiye

Araştırma Makalesi
Research Article

Geliş : 13.04.2024

Kabul : 31.05.2024

Yayın : 30.06.2024

Bu makale, iThenticate yazılımı ile taranmış ve intihal tespit edilmemiştir.

Özet

Nazi Almanyası'nın 1938 yılında Avusturya'yı ilhak etmesinden (Anschluss) önce Avusturyadaki Nazi destekçisi *Kikeriki Dergisi* antisemitist yayınlarıyla ülkedeki Yahudileri hedef almıştır. *Kikeriki*'nin antisemitist karikatürlerinin ortaya konulması, Anschluss öncesi Avusturyadaki antisemitist propagandanın tespiti açısından önem taşımaktadır. Çalışmada Anschluss öncesi Avusturyadaki antisemitist propagandaya ışık tutmak amacıyla *Kikeriki*'nin antisemitist görsellerinde Yahudilerin nasıl sunulduğu ve Yahudilere karşı hangi antisemitist propaganda mesajlarının verildiği tespit edilmeye çalışılmıştır. Bu amaçla *Kikeriki*'nin antisemitist karikatürleri, Karl Bühler'in *Organon Modeli* üzerinden antisemitist propaganda bağlamında incelenmiştir. Karikatürlerde Yahudilerin Avusturya'da istenmediğine, Yahudilerin insanlık üzerinde kontrol kurduğuna ve ülke yönetiminde Hıristiyanlarla Yahudiler arasında mücadele olduğuna ilişkin propaganda mesajlarının verildiği bulgularına ulaşılmıştır. Bu şekilde çalışmada *Kikeriki*'nin antisemitist propagandasıyla Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi'nin (NSDAP) Yahudilere karşı mücadelesini Avusturya kamuoyunda meşrulaştırmaya çalıştığı sonucuna ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Dinler Tarihi, Antisemitizm, Avusturya, Nazi Almanyası, Yahudilik, Basın.

Abstract

Prior to the annexation of Austria by Nazi Germany (Anschluss) in 1938, the Nazi-supporting magazine *Kikeriki* in Austria targeted the Jews in the country with its antisemitic publications. Revealing *Kikeriki*'s antisemitic caricatures is crucial for identifying antisemitic propaganda in Austria before the Anschluss. In order to shed light on the antisemitic propaganda in Austria before the Anschluss, the study sought to determine how Jews were presented in *Kikeriki*'s antisemitic visuals and what antisemitic propaganda messages were given against the Jews. For this purpose, *Kikeriki*'s antisemitic caricatures were examined in the context of antisemitic propaganda through Karl Bühler's Organon Model. The cartoons disseminated propaganda messages that conveyed the exclusion of Jews from Austria, the notion of Jewish dominance over humanity, and the existence of a power struggle between Christians and Jews in the country's administration. The study concluded that *Kikeriki* aimed to validate the NSDAP's campaign against the Jews in the Austrian public opinion through its antisemitic propaganda.

Keywords: History of Religions, Antisemitism, Austria, Nazi Germany, Judaism, Press.

Giriş

Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Birinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisinden sonra dağılmış ve 1919 yılında imparatorluk içerisinde Birinci Avusturya Cumhuriyeti kurulmuştur. Savaş sonrası Avusturya, 10 Eylül 1919 tarihinde Saint-Germain Antlaşması'nı imzalayarak - Birinci Dünya Savaşı'ndaki müttefikleri gibi- ağır şartlara mahkûm edilmiştir. İmparatorluğun dağılması ve Avusturya'nın ağır şartlara mahkûm edilmesi ülke içerisinde Almanyada olduğu gibi Yahudi karşıtı kamuoyunun oluşmasına yol açmıştır. Avusturyadaki antisemitist söylemde Yahudiler, tıpkı Almanyadaki gibi savaşın kaybedilmesinden sorumlu tutulmuştur. Antisemitizm, Yahudilere yönelik duyulan önyargı, ayrımcılık, nefret ya da düşmanlığı ifade etmektedir. Yahudilerin buldukları yerlerden dışlanması, hakarete uğraması veya doğrudan şiddete maruz bırakılması çeşitli antisemitist eylemler içerisinde yer almaktadır. Fransız Devrimi'ne kadar Yahudiler, Hıristiyan Avrupa'nın her yerinde, statüleri zamandan zamana ve yerden yere değişiklik gösterse de ikinci düzeyde vatandaşlardı. Sürgünlere, müsaderelere ve Birinci Haçlı Seferi'nin başlangıcından itibaren pogromlara maruz kalmışlardı.¹

Geçmiş dönemlerde dinî boyutta ön plana çıkan antisemitist eylemler, 20. yüzyılın ilk yarısından itibaren ağırlıklı olarak ideolojik boyutta yaygınlık kazanmıştır. Özellikle Almanyada Adolf Hitler'in liderliğindeki antisemitist görüşe sahip Nasyonal Sosyalist Alman İşçi Partisi (NSDAP), ırksal temellerle Yahudileri hedef almış ve Yahudileri Alman toplumundan izole etmeye çalışmıştır. Avusturyada *Kikeriki Dergisi* de antisemitist söylemleriyle ön plana çıkmış ve Almanyada NSDAP'ye destek vermiştir. 30 Ocak 1933 tarihinde Hitler'in Alman şansöyesi olmasından sonra ise dergi Avusturyada yasaklanmıştır. *Kikeriki*, NSDAP'nin 1930'lı yıllarda elde ettiği seçim başarısıyla ve antisemitist propagandasıyla paralel olarak Avusturyada Yahudilere karşı sert bir propaganda girişmiştir. Dergi, Almanyada antisemitist yayın yapan mizah dergileri (*Kladderadatsch*, *Lustige Blätter* ve *Fliegende Blätter*) gibi belirli antisemitist söylemler üzerinden Yahudileri hedef almıştır. *Kikeriki*'nin antisemitist söylemleri, Avusturyadaki antisemitist propagandayı yansıtmaları bakımından önem taşımaktadır.

Çalışmada *Kikeriki Dergisi*'nin antisemitist karikatürleri incelenerek, dergi özelinde Anschluss öncesi Avusturyadaki Yahudi karşıtı propagandanın tespit edilmesi amaçlanmıştır. Bu amaçla *Kikeriki*'nin antisemitist karikatürlerinde Yahudi karşıtı hangi mesajların verildiği ve Yahudilerin ne şekilde sunulduğu ortaya konmaya çalışılmıştır.

Çalışmada *Kikeriki*'den elde edilen bulgular üzerinden aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır:

- *Kikeriki*'nin antisemitist karikatürlerinde Yahudiler ne şekilde sunulmuştur?
- *Kikeriki*'nin antisemitist karikatürlerinde Yahudilere karşı hangi güç ön plana çıkarılmıştır?
- *Kikeriki*'nin antisemitist karikatürlerinde Yahudilere yönelik hangi propaganda mitleri inşa edilmiştir?

Çalışma, Anschluss öncesi Avusturyadaki Yahudi karşıtı propaganda ışık tutması bakımından önem taşımaktadır. Bu açıdan çalışmanın, Yahudiler, Avusturya ve propaganda konularında çalışma yapan araştırmacıların yararlanabileceği bir kaynak olması amaçlanmıştır.

¹ Peter Pulzer, "The Tradition of Austrian Antisemitism in the Nineteenth and Twentieth Centuries", *Patterns of Prejudice* 27/1 (01 Temmuz 1993): 31.

1. Anschluss Öncesi ve Sonrası Avusturya Yahudileri

Antisemitizmin Avusturya'da Orta Çağ'a kadar uzanan uzun bir tarihi bulunmaktadır. Yahudiler Orta Çağ'ın sonlarında iki kez ülkeden çıkarılmış ve modern çağın başlarında Yahudilere çeşitli dönemlerde yalnızca sınırlı bir hoşgörü gösterilmiştir. Özgürleşmeye doğru ilerleme 1780'li yıllarda II. Joseph'in saltanatı döneminde ve yine devrim sırasında kaydedilmiş, ancak her iki seferde de kısa süre sonra tepkiler gelmiştir. Yahudiler nihayet tam ve eşit haklara ancak 1867'de kavuşmuştur.² Nitekim II. Joseph'in 1782 tarihli hoşgörü imtiyazı, Yahudilerin kurumsal soyluların üyesi olmalarına izin vermemiş, bununla birlikte ayrımcılığın en kötü yönlerinden bazılarını ortadan kaldırmıştır.³

19. yüzyılın ikinci yarısında kurulan Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun monarşisindeki Yahudi nüfusu, Yahudi azınlığın koruyucusu olarak kabul edilen Avusturya-Macaristan İmparatoru Franz Joseph'i yüceltmıştır.⁴ Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun bünyesinde yüz binlerce Yahudi yaşamış ve imparatorlukta Yahudiler, imparatorluk ekonomisinin önemli bir kısmını ellerinde bulundurmıştır. Yahudilerin imparatorlukta vatandaşlarla eşit haklara sahip olması, onların siyasi alanlarda da çeşitli görevlere gelmesini, hatta imparatorluk ordusunda hizmet etmelerini sağlamıştır.⁵ Diğer yandan Yahudi nüfusunun Avusturya kültürüne de önemli etkileri olmuştur. Ayrıca Almanya'daki Yahudiler gibi Batı Avusturyalı Yahudiler de sosyo-ekonomik statülerini geliştirmiş, modern eğitimi benimsemiş ve orta sınıfın geri kalanından ayırt edilemez görünmüştür. Diğer yandan Avusturya, Otto von Bismarck'ın kurduğu imparatorlukta yer almamış olsa bile Avusturyalı Yahudiler, Alman Yahudileriyle tek bir topluluk oluşturmuştur.⁶ Tüm bunların yanında Siyonizm'in lideri Theodor Herzl, Viyana Üniversitesi'nde eğitim almış, Neue Freie Presse'de görevde bulunmuş ve Viyana, Siyonizm açısından önemli bir merkez haline gelmiştir. Ayrıca Isaac Deutscher, Karl Radek ve Martin Buber gibi çok sayıda önde gelen Yahudi siyasi figür ve bilim adamı, o dönemde siyonist ve Yahudi sosyalist hareketlerin geliştiği Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'na bağlı Galicya'da doğmuş veya büyümüştür.⁷ İmparatorlukta Yahudilere tanınan hak ve özgürlüklere ve uzun süre tahtta kalan Franz Joseph'in Yahudilere yönelik ılımlı politikasına karşılık imparatorluk içerisinde Yahudi karşıtlığı da oluşmuştur. Birinci Dünya Savaşı öncesinde Viyana Belediye Başkanı olan Karl Lueger, Yahudi karşıtlığının önemli bir ismi olarak ön plana çıkmıştır. Bununla birlikte imparatorlukta Yahudi karşıtlığı sınırlı kalmış ve genel manada devlet politikası halini almamıştır.

² Bruce F. Pauley, "In the Shadow of Death: Austrian Jews and the Nazi Threat", *Shofar* 5/3 (1987): 28.

³ William D. Godsey, "Nation, Government, and 'Anti-Semitism' in Early Nineteenth-Century Austria", *The Historical Journal* 51/1 (2008): 49.

⁴ Helga Embacher, "Austrian-Jewish History in the Nineteenth and Twentieth Centuries", *Austrian History Yearbook* 33 (Ocak 2002): 239.

⁵ Dieter J. Hecht, "Austrian Jewish Soldiers Conquering the Balkan Before World War I", *Zeitschrift für Religions- und Geistesgeschichte* 72/2 (2020): 146.

⁶ Marsha L. Rozenblit, "The Jews of Germany and Austria: A Comparative Perspective", *Austrians and Jews in the Twentieth Century*, ed. Robert S. Wistrich (Londra: Palgrave Macmillan UK, 1992), 1.

⁷ Piotr Wróbel, "The Jews of Galicia under Austrian-Polish Rule, 1869-1918", *Austrian History Yearbook* 25 (Ocak 1994): 97-138.

1914 yılında Birinci Dünya Savaşı'nın patlak vermesi, Avusturya'daki Yahudileri doğrudan etkilemiştir. Avusturya-Macaristan İmparatorluğu, Birinci Dünya Savaşı'na girdiğinde çok sayıda Yahudi asker de imparatorluk bünyesinde savaşa katılmıştır. Savaş, imparatorluk ve müttefikleri için yenilgiyle sonuçlanınca Avusturya-Macaristan İmparatorluğu parçalanmış ve parçalanan imparatorluk içerisinde Birinci Avusturya Cumhuriyeti adı verilen yeni bir devlet ortaya çıkmıştır.⁸ Monarşinin son bulmasıyla Avusturya Sosyal Demokrat İşçi Partisi'nin (ASDİP) lideri Karl Renner, cumhuriyetin ilk başbakanı olmuştur.⁹

1920'li yıllarda Almanya siyasetinde etkili olmaya başlayan antisemitist NSDAP'nin Avusturya'da da etkileri görülmüş ve ülkede Yahudi karşıtı hareketler oluşmuştur. Avusturya, Saint-Germain Antlaşması imzalamış ve savaştan ağır yaptırımlara maruz kalarak çıkmak zorunda kalmıştır. Yahudi karşıtı guruplar, Almanya'daki *Dolchstoßlegende** gibi, Yahudileri Avusturya'nın savaştan yenilgiyle çıkmasının sorumlusu tutmuştur. Bununla birlikte cumhuriyet döneminde Avusturya'da Yahudi karşıtlığı sınırlı kalmıştır.

1934 yılında patlak veren Avusturya İç Savaşı'nda ASDİP yasaklanmış ve Avusturya Şansölyesi Engelbert Dollfuss liderliğinde Avusturya Faşizmi olarak adlandırılan yeni bir dönem başlamıştır. Austrofaşist rejim, Yahudi karşıtı yasalar çıkarmamış ancak Yahudileri çeşitli saldırı türlerinden de korumamıştır.¹⁰ Bu dönemde Almanya'da iktidarda olan NSDAP ile mesafeli bir ilişki içinde olunmuş ve Avusturya'nın Almanya ile birleşmesine karşı çıkmıştır. Buna karşılık Nazi Almanyası 13 Mart 1938 tarihinde –büyük bir uluslararası tepkiyle karşılaşmadan- Avusturya'yı ilhak etmiştir. Cumhuriyetçi rejimden sonra yarı faşist bir devlet olarak yeniden tasarlanan Avusturya, böylece 1938 yılında Nazi Almanyası denetimine girmiştir.¹¹ Avusturya Devleti'nin ortadan kalkmasıyla birlikte de Avusturya Yahudileri, kendilerini Nazi Almanyası'nın sınırları içerisinde bulmuştur.

Yahudiler, Birinci Avusturya Cumhuriyeti ve Avusturya Faşizmi dönemlerinin aksine Anschluss'tan sonra Avusturya'da büyük bir yaptırıma maruz kalmıştır. Anschluss'la birlikte Avusturya, Nazi Almanyası'na bağlı bir bölge konuma geldiği için 1935 yılında Nazi Almanyası'nda kabul edilen Nürnberg Yasaları, Avusturyalı Yahudilere de uygulanmaya başlamıştır. Yasalara göre Yahudiler ve Alman vatandaşları arasında doğrudan ırksal bir ayrıma gidilmiş ve Yahudilerin, Alman vatandaşlarıyla evlenmesi yasaklanmıştır. Nazi rejimiyle birlikte Avusturya'daki Yahudiler, sosyal, kültürel ve ekonomik hayattan tasfiye edilmeye başlanmıştır. Nazi rejimi savaş zamanı soykırımını başlatmadan önce, Orta Avrupa'daki siyasi antisemitizm,

⁸ Ernst Hanisch, "The Image of the Jew in Austrian Literature Since 1945", *Patterns of Prejudice* 7/1 (01 Ocak 1973): 23-33.

⁹ Peter Loewenberg, "Karl Renner and the Politics of Accommodation: Moderation versus Revenge", *Austrian History Yearbook* 22 (Ocak 1991): 35.

* *Dolchstoßlegende** (Arkadan Bıçaklama Miti), Almanya'nın Birinci Dünya Savaşı'nı cephede kaybetmediği, ihanet sonucu arkadan bıçaklanarak kaybettiği düşüncesini ifade etmektedir. Bk. Anja Lobenstein-Reichmann, "Die Dolchstoßlegende. Zur Konstruktion eines sprachlichen Mythos", *Muttersprache* 112/1 (2002): 25.

¹⁰ Gabriele Anderl, "'Departure from a Sinking World': Jewish Emigration from Austria Between 1933 and 1938", *The Leo Baeck Institute Year Book* 66 (01 Ekim 2021): 58-78.

¹¹ Anton Pelinka, "Austrian Politics: 1918 to 2019", *Antisemitism Studies* 4/1 (2020): 82.

modern tarihte benzeri görülmemiş bir yıkıcılık düzeyine ulaşmıştır.¹² Bundan Avusturyadaki Yahudiler de etkilenmiş ve siyasi yaptırımların dışında doğrudan şiddet eylemlerine de maruz kalmışlardır.

9-10 Kasım 1938 tarihleri arasında Nazi Almanyası'nda *Kristal Gece* (Kristallnacht) olarak isimlendirilen Yahudilere karşı toplu şiddet eylemleri gerçekleştirilmiştir. Paris'te Alman Büyükelçiliği'ndeki bir görevlinin öldürülmesi üzerine başlayan şiddet olaylarında çok sayıda Yahudi hayatını kaybederken, sinagoglar ve Yahudilere ait iş yerleri de hasar görmüştür. *Kristal Gece*'yle birlikte Avusturyadaki Yahudiler, Nazi rejimi tarafından doğrudan ya da dolaylı olarak hedef alınmış, Yahudilerin, Nazi Almanyası sınırları içerisinde yaşamasının güçlüğü ortaya çıkmıştır. *Kristal Gece*'den sonra Nazi Almanyası'nda çok sayıda Yahudi toplama kamplarına gönderilmiştir.¹³

2. Kikeriki'nin Antisemitist Yayıncılığı

Kikeriki, Ottokar Franz Ebersberg tarafından 1861 yılında Avusturya İmparatorluğu yönetiminde kurulmuş, 1867 yılında Avusturya-Macaristan İmparatorluğu'nun kurulmasıyla birlikte de yayın hayatını sürdürmüştür. Haftalık yayın yapan derginin maskotu, antropomorfik bir horoz olmuştur. İlk yıllarda dergi, liberal bir pozisyonda kalmış, buna karşılık zaman içerisinde milliyetçi bir çizgiye yönelmiştir. Almanca yayın yapan Kikeriki, Avusturyadaki siyasi ve güncel olayları karikatürleriyle mizahi bir dille okuyucularına aktarmıştır. Bununla birlikte dergi, Avusturya mizahında antisemitist yayınlarıyla ön plana çıkmıştır. Birinci Dünya Savaşı'ndan sonra kurulan Birinci Avusturya Cumhuriyeti'nde Yahudi aleyhtarı kamuoyunda önemli bir rol üstlenen Kikeriki, Almanyadaki nasyonal sosyalist harekete de doğrudan destek vermiştir.¹⁴

Kikeriki'nin antisemitist yayıncılığı, 19. yüzyıldan itibaren başlamış ve Avusturya'da Yahudi karşıtı kamuoyunun oluşturulmasında sık sık antisemitist karikatürler yayınlanmıştır. Örneğin, 1883 yılında yayınlanan bir karikatüründe "Alının teriyle ekmeğini kazanmak Yahudiye göre değildir" ifadesini kullanılarak Yahudi karşıtı bir mesaj verilmiştir.¹⁵ Yahudi asıllı Yüzbaşı Alfred Dreyfus'un, Fransız askerî sırlarını Paris'teki Alman Büyükelçiliğine ilettiği iddiasıyla vatana ihanetten mahkûm edilmesiyle başlayan Dreyfus Olayı'nı da işleyen Kikeriki, olayı antisemitist bir propaganda şeklinde yayınlamıştır. Konuya ilişkin 23 Nisan 1899 tarihinde yayınlanan bir karikatürde kıyafetleri iskelet şeklinde bir insan temsiline ve "Dreyfus Olayı'nda ne kadar çok şey açığa çıkarsa, Yahuda da o kadar utanıyor" şeklinde bir açıklamaya yer verilmiştir (Kikeriki, 1899). 18 Aralık 1904 tarihli bir karikatürde de Kikeriki'nin temsilinin kurbacıyla Yahudi

¹² William W. Hagen, "Before the 'Final Solution': Toward a Comparative Analysis of Political Anti-Semitism in Interwar Germany and Poland", *The Journal of Modern History* 68/2 (1996): 351.

¹³ Alvin Goldfarb, "Theatrical Activities in Nazi Concentration Camps", *Performing Arts Journal* 1/2 (1976): 3.

¹⁴ Julia Secklehner, "Bolshevik Jews, Aryan Vienna? Popular Antisemitism in 'Der Kikeriki', 1918-1933", *The Leo Baeck Institute Year Book* 63/1 (01 Kasım 2018): 157.

¹⁵ "ANNO, Kikeriki, 1883-09-13, Seite 2", *Kikeriki'nin Antisemitist Karikatürü*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=18830913&seite=2&zoom=33>.

temsillerine yöneldiği resmedilmiştir.¹⁶ Engelbert Dollfuß liderliğindeki Vatan Cephesi'nin (Vaterländische Front, VF) Avusturya Faşizmi'ni kurmasından kısa bir süre sonra Kikeriki'nin yayın hayatı sonlanmıştır.

3. Yöntem

Avusturya Ulusal Kütüphanesi'nden (Österreichische Nationalbibliothek) Kikeriki Dergisi'nin sayılarına dijital olarak ulaşılmıştır.¹⁷ Çalışmada Kikeriki'nin Anschluss öncesindeki son sayılarına odaklanılmıştır. Bu kapsamda NSDAP destekçisi Kikeriki'nin, NSDAP'nin %18,3 oy oranı elde ederek Almanya siyasetinde ön plana çıkmaya başladığı 14 Eylül 1930 tarihinden son sayısının yayınladığı 23 Temmuz 1933 tarihine kadar geçen süredeki 149 sayısı antisemitist karikatürler bağlamında incelenmiştir. Çalışmada derginin sayılarındaki ön plana çıkan antisemitist mesaja odaklanabilmek için derginin kapaklarındaki antisemitist karikatürler analiz edilmiştir. Bu kapsamda incelenen 149 sayı içerisinde 10 kapağın doğrudan antisemitist karikatür içerdiği tespit edilmiş ve bu karikatürlerin tamamı çalışma kapsamında incelenmiştir.

Çalışmada seçilen Kikeriki'nin karikatürlerindeki antisemitist mesajların ortaya konulabilmesi için karikatürlerdeki görsel ve yazılı göstergeler Karl Bühler'in *Organon Modeli* ışığında analiz edilmiştir. Model, anlatımsallık, temsil ve çağrı olmak üzere üç işlev içermektedir.

Anlatımsallık işlevi, iletişim açısından gönderenin ruh halinin bir belirtisi olduğu ifade işlevidir. Temsil işlevinde ise göstergelerle ortaya konulmak istenen mesaj ele alınmaktadır. İletişim boyutunda kaynaktan alıcıya yansıtılan göstergelerdeki anlamlar ortaya konulmaktadır. Çağrı işlevi de iletişim açısından alıcıyı bir tür tutum veya eyleme sokmayı amaçlayan bir uyarıcı görevi görmektedir.¹⁸ Bu işlevle kaynaktan alıcıya verilen mesaj üzerinden amaçlanan eylem ortaya konulmaktadır. Karikatürler, sırasıyla bu üç işlev üzerinden analiz edilmiştir.

4. Analiz ve Bulgular

Çalışmanın bu kısmında Kikeriki'nin 10 Yahudi karşıtı karikatürü, antisemitist propaganda bağlamında incelenmiştir.

4.1. Birinci Karikatür

Çalışmada incelenen birinci karikatür, 8 Kasım 1931 tarihine aittir.¹⁹ Karikatür, "Tüm Viyana bankalarının birleşmesi" başlığını taşımaktadır. Karikatürün altında ise "Kikeriki: Tanrım, bu benim en güzel günüm olurdu!" yazısı bulunmaktadır.*

¹⁶ "Kikeriki, 1904-12-18, Seite 1", *Kikeriki'nin Antisemitist Karikatürü*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19041218&seite=1&zoom=33>.

¹⁷ "ANNO-Kikeriki", *Kikeriki Dergisinin Sayıları*, 1933.

¹⁸ Christiane Nord, "Dealing with Purposes in Intercultural Communication: Some Methodological Considerations", *Alicante Journal of English Studies / Revista Alicantina de Estudios Ingleses* 14 (30 Kasım 2001): 154.

¹⁹ "Kikeriki, 1931-11-08, Seite 1", *Birinci Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19311108&seite=1&zoom=33>.

* Kikeriki dergisinin incelenen 10 karikatüründeki Türkçe çeviriler, yazara aittir.

Görsel 1: Birinci Karikatür

Anlatımsallık işlevinde karikatürde Kikeriki'nin temsili olan başı horoz şeklinde, takım elbise içerisinde, elinde kırbaç olan bir temsil resmedilmektedir. Kikeriki'nin temsili elindeki kırbaç, önünde bir sıraya dizili şekilde oturan ve birbirine bağlı olan altı kişiye yönlendirmektedir. Bu kişilerin sırt kısımlarında sırasıyla “Amstel Bank, Boden Bank, Nordische Bank, Kredit Anstalt, Boden Kredit ve Bosel Bank” yazmaktadır. Karikatürde bu altı kişinin dördünün giydiği şapka ve saçlarındaki lüleler, bu kişilerin Yahudi olduğu mesajını vermektedir.

Temsil işlevinde karikatürde Kikeriki temsilinin kırbaçladığı izlenimi veren altı kişi, üstlerindeki yazılı bankaların metonimi olarak kullanılmaktadır. “Tanrım, bu benim en güzel günüm olurdu!” şeklindeki söylemle ve Kikeriki temsilinin elindeki kırbaçla Kikeriki Dergisi'nin bu kişilerin cezalandırılmasını istediği anlaşılmaktadır.

Çağrı işlevinde karikatürde Kikeriki, Avusturya ekonomisi için önemli bir yere sahip bankaların Yahudilerin denetiminde olduğu mesajını vererek, kırbaç yoluyla Yahudilerin cezalandırılmasını teşvik etmektedir. Bu şekilde dergi, bankalar üzerinden Avusturya kamuoyunda doğrudan Yahudileri hedef almaktadır.

4.2. İkinci Karikatür

Çalışmada incelenen ikinci karikatür, 27 Mart 1932 tarihine aittir.²⁰ Karikatür, “Diriliş 1932 (Dindar bir dilek)” başlığını taşımaktadır. Karikatürün altında ise “İnsanlar ayaklanır, fırtına kopar” yazısı bulunmaktadır.

²⁰ “Kikeriki, 1932-03-27, Seite 1”, *İkinci Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320327&seite=1&zoom=33>.

Görsel 2: İkinci Karikatür

Anlatımsallık işlevinde karikatürde Hıristiyan bir din adamı kıyafeti içerisindeki bir kişinin etrafında zeytin dallarına benzer dallarla duran bir grup kişi resmedilmektedir. Karikatürdeki gurubun içerisindeki kişilerin birinin arkasında “özgürlük” yazarken, birisinin şapkasında ise gamalı haç bulunmaktadır. Grubun karşısında ise üstünde altıgen şeklinde bir bayrağın asılı olduğu bir bina ve bina çevresinde barikat yer almaktadır. Barikat etrafında da bir tarafında “Yahudi basını” yazılı bir gurup insan bulunmaktadır.

Temsil işlevinde karikatürde Hıristiyan din adamı kıyafeti içerisindeki kişi, Avusturyadaki Hıristiyanların metonimi olarak kullanılmaktadır. Zeytin dalları, barış metaforu olarak kullanılırken, gamalı haç ise doğrudan NSADP’yi, altıgen yıldız ise Yahudileri simgelemektedir. Karikatürde Avusturya içerisinde Hıristiyanlık, NSDAP destekçileri ve özgürlük isteyenler bir grup içerisinde konumlandırılırken, bu grubun karşısına ise doğrudan Yahudiler konumlandırılmaktadır.

Çağrı işlevinde karikatürde NSDAP’nin Hıristiyanlar ve özgürlük yanlılarıyla birlikte hareket ettiği mesajı üzerinden NSDAP’ye yönelik Avusturya’da olumlu bir imaj çizilmeye çalışılmaktadır. “İnsanlar ayaklanır, fırtına kopar” söylemiyle doğrudan Yahudiler hedef alınmakta, ülkedeki Hıristiyanların, NSDAP destekçilerinin ve özgürlük isteyenlerin Yahudilerle mücadele etmesi teşvik edilmektedir.

4.3. Üçüncü Karikatür

Çalışmada incelenen üçüncü karikatür, 24 Nisan 1932 tarihine aittir.²¹ Karikatür, “İthalat yasağı” başlığını taşımaktadır. Karikatürün altında ise “Kikeriki: İthalat yasağıyla ilgili yazıyı okumadın mı Mauschel? - Burada zaten yeterince Yahudi var ve daha fazlasına ihtiyacımız yok” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 3: Üçüncü Karikatür

Anlatımsallık işlevinde karikatürde üstünde Avusturya'nın arması olan bir çit, çitin kapısından girmeye çalışan uzun sakallı bir kişi ve çitin kapısını tutan horoz başlı Kikeriki temsili yer almaktadır. Karikatürdeki çitin arkasında araçlar, uçaklar ve tren geçmektedir.

Temsil işlevinde karikatürdeki yazılı ve görsel göstergelerden çitin arkasındaki uzun sakallı kişinin bir Yahudi olduğu anlaşılmaktadır. Karikatürdeki Yahudi, Avusturya'ya girmek isteyen Yahudilerin metonimi olarak kullanılmaktadır. Çitin kapısındaki Avusturya armasından da çit, Avusturya sınırını temsil etmektedir.

Çağrı işlevinde karikatürde Kikeriki temsilinin, Yahudinin çitten içeri girmesine izin vermemesiyle Avusturya'da yeni Yahudilerin istenmediği mesajı verilmektedir. Karikatürdeki yazılı göstergeler üzerinden de Avusturya'da Yahudi nüfusuna vurgu yapılmakta ve Avusturya kamuoyuna Avusturya'nın yeni Yahudileri ülkesine almaması gerektiğine yönelik çağrı yapılmaktadır.

²¹ “Kikeriki, 1932-04-24, Seite 1”, *Üçüncü Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320424&seite=1&zoom=33>.

4.4. Dördüncü Karikatür

Çalışmada incelenen dördüncü karikatür, 12 Haziran 1932 tarihine aittir.²² Karikatür, “N.S.D.A.P. tasarıyı sunuyor” başlığını taşımaktadır. Karikatürün altında ise “Şimdi, Mauschel, öde!” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 4: Dördüncü Karikatür

Anlatımsallık işlevinde karikatürde başında gamalı haç olan kişi, önünde bir sandalyede oturan diğer kişiye bir eliyle üstünde “Fatura, dünya savaşında hayatını kaybedenler 2.000.000, savaş tazminatı 160.000.000, yerle bir edilmiş ahlak, parçalanmış ekonomi, işsizlik 7.000.000, evsiz insanlar 500.000, enflasyon, deflasyon, Marksizm, toplam paha biçilmez değerler” yazılı büyük bir kağıdı, diğer eliyle de kağıttaki yazıları göstermektedir. Sandalyede oturan ve yanındaki camda “Kafe” yazısı bulunan kişi, kâğıda bakmaktadır.

Temsil işlevinde karikatürdeki “N.S.D.A.P. tasarıyı sunuyor” yazısından ve başında bulunan gamalı haçtan, kâğıdı tutan kişinin NSDAP destekçisi olduğu anlaşılmaktadır. Bu açıdan kâğıdı tutan kişi, NSDAP'nin metonimi olarak karikatürde yansıtılmaktadır. Karikatürde sandalyede oturan kişinin ise görsel göstergelerden ve Mauschel isminden Yahudi olduğu mesajı verilmektedir. Kâğıtta yazılanlar, Birinci Dünya Savaşı'nın yol açtığı olumsuz tabloyu göstermektedir.

Çağrı işlevinde karikatürde NSDAP üyesi bir kişinin, kafede oturan bir Yahudiye, fatura şeklinde Birinci Dünya Savaşı'nın yol açtığı olumsuz bilançoğu vermesiyle savaşın sorumluluğu NSDAP tarafından Yahudilere atfedilmektedir. Bu şekilde karikatür üzerinden Birinci Dünya Savaşı nedeniyle Avusturya kamuoyunda Yahudilere yönelik olumsuz bir algı inşa edilmektedir.

²² “Kikeriki, 1932-06-12, Seite 1”, *Dördüncü Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320612&seite=1&zoom=33>.

4.5. Beşinci Karikatür

Çalışmada incelenen beşinci karikatür, 19 Haziran 1932 tarihine aittir.²³ Karikatür, “Dünyanın Efendisi” başlığını taşımaktadır. Karikatürün altında ise “Efendi kimdir? - Peki kim?” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 5: Beşinci Karikatür

Anlatımsallık işlevinde Kikeriki'nin 12 Haziran 1932 tarihli sayısında Mauschel adıyla Yahudi olarak resmedilen kişi, bu karikatürde devasa biçimde resmedilmekte ve parmaklarına bağlı olan iplerle toplumun farklı kesimlerindeki insanları tutmaktadır. Karikatürde Yahudi olarak resmedilen kişinin parmaklarında yüzükler bulunmaktadır.

Temsil işlevinde karikatürde Yahudi olarak resmedilen kişi, Yahudilerin metonimi olarak kullanılmakta, karikatürdeki diğer kişiler ise dünyadaki diğer insanları temsil etmektedir. Karikatürde Yahudinin parmaklarındaki iplerin diğer kişilere bağlı olması üzerinden Yahudilerin dünyadaki insanları yönettiği mesajı verilmektedir.

Çağrı işlevinde karikatürde Yahudilerin dünyayı yönettiği iddiası üzerinden Yahudilere yönelik olumsuz algı inşa edilmektedir. Diğer yandan karikatürde insanların özgürce yaşayabilmeleri için sözde kontrolü altında oldukları Yahudilerin denetiminden çıkmaları gerektiğine yönelik mesaj verilmektedir. Bu şekilde Avusturya toplumunda Yahudilere yönelik olumsuz ön yargıların oluşmasına zemin hazırlanmaktadır.

²³ “Kikeriki, 1932-06-19, Seite 1”, *Beşinci Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320619&seite=1&zoom=33>.

4.6. Altıncı Karikatür

Çalışmada incelenen altıncı karikatür, 28 Ağustos 1932 tarihine aittir.²⁴ Karikatür, “Afiyet olsun!” başlığını taşımaktadır. Karikatürün altında ise “Yut, yaşlı dilenciler! Sadece yut, yut! Ama sakın bu lokmayı yutma, boğulursun” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 6: Altıncı Karikatür

Anlatımsallık işlevinde karikatürde lüleli saçlı, başında “Yahudi basını” yazısı olan, gözlüklü, devasa boyutta bir kişinin ağzında, üstünde gamlı haç olan ve “Kavgam” yazılı bir kitabı okuyan bir kişi bulunmaktadır.

Temsil işlevinde karikatürde devasa boyuttan resmedilen ve başında “Yahudi basını” yazan kişi, Yahudi basınına temsil etmektedir. Üstünde gamlı haç olan ve “Kavgam” yazılı olan kitap, Hitler’in *Kavgam* kitabıdır. *Kavgam* kitabı, NSDAP’nin metonimi olarak kullanılmaktadır. Karikatürdeki devasa boyuttaki kişinin *Kavgam*’ı okuyan kişiyi ağzına götürdüğü izlenimi verilerek ve “Ama sakın bu lokmayı yutma, boğulursun” söylemiyle Yahudi basınına NSDAP’yi ortadan kaldıramayacağına yönelik mesaj verilmektedir.

Çağrı işlevinde karikatürde Yahudi basınına, NSDAP ile mücadele içerisinde olduğu ve bu mücadelede başarılı olamayacağı anlatılmaktadır. Karikatürde NSDAP’yi ortadan kaldırmaya çalışmakla suçlanarak ve “dilenci” söylemiyle NSDAP destekçileri nezdinde Yahudi basınına yönelik olumsuz imaj oluşturulmaya çalışılmaktadır.

²⁴ “Kikeriki, 1932-08-28, Seite 1”, *Altıncı Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320828&seite=1&zoom=33>.

4.7. Yedinci Karikatür

Çalışmada incelenen yedinci karikatür, 11 Eylül 1932 tarihine aittir²⁵ ve “Göçmen Kuşlar” başlığını taşımaktadır. Karikatürün altında ise “Kikeriki: ‘Yardım edin’ sevgili insanlar, Almanyadan bize gelmek isteyen bu başıboş akbabaları tek başıma savuşturamıyorum!” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 7: Yedinci Karikatür

Anlatımsallık işlevinde karikatürde Kikeriki'nin horoz başlı temsilinin, altıgen şeklinde gökyüzünde ilerleyen akbabaları kovmaya çalıştığı resmedilmektedir. Akbaba sürüsünün başındaki akbabanın yüzü, iri burunlu bir insana benzetilmektedir.

Temsil işlevinde karikatürde altıgen yıldız, Yahudileri simgelemektedir. Bu açıdan karikatürde metalepsis bir anlatım kullanılarak, Avusturyaya göç etmek isteyen Yahudiler, akbabalara benzetilmektedir. Kikeriki temsilinin akbabaları kovmaya çalışması üzerinden Yahudilerin Avusturyada istenmediği mesajı verilmektedir.

Çağrı işlevinde karikatürde Yahudilerin akbaba sürüsüne benzetilmesiyle onların Avusturya için tehlike oluşturacağı algısının meydana gelmesine yol açılmaktadır. Bu şekilde karikatürde Avusturya halkının Avusturyaya göç etmek isteyen Yahudileri kovmaları teşvik edilmektedir.

²⁵ “Kikeriki, 1932-09-11, Seite 1”, *Yedinci Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320911&seite=1&zoom=33>.

4.8. Sekizinci Karikatür

6 Kasım 1932 tarihine ait olan sekizinci karikatür “Gamalı haçın kültürel misyonu” başlığını taşımaktadır.²⁶ Karikatürün altında ise “İtişip kakışma olmasın! Herkes, herkes sırasını alacak!” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 8: Sekizinci Karikatür

Anlatımsallık işlevinde karikatürde kolunda gamalı haç bulunan, NSDAP'nin SA üniforması içerisindeki bir grup kişi, yanlarında tuttıkları kişileri büyük bir gamalı haça doğru getirmektedir. Gamalı haçın arkasında dönmesini sağlayan bir mekanizma bulunmakta, bu mekanizmayı da bir NSDAP üyesi çevirmektedir. Karikatürde NSDAP üyesi, mekanizmayı çalıştırarak, gamalı haçın uzun sakallı bir adamı sıkıştırmasına yol açmaktadır.

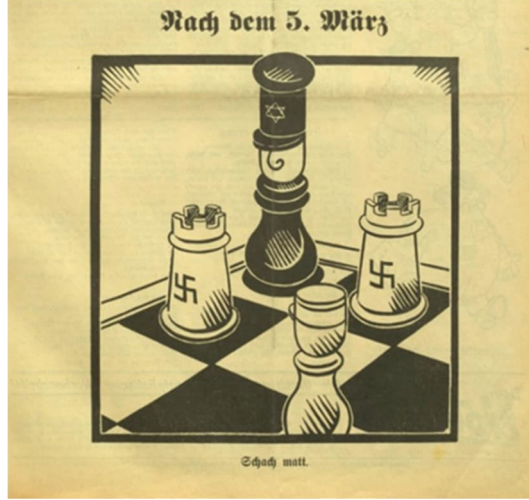
Temsil işlevinde karikatürde gamalı haç, NSDAP'yi simgelemektedir. NSDAP üyesi kişilerin, yanlarındaki kişileri gamalı haça doğru götürmesi, NSDAP tarafından ülke için tehdit olduğu izlenimi verilen kişilerin cezalandırılmasını temsil etmektedir. Karikatürde gamalı haç tarafından sıkıştırılan, uzun sakallı kişinin, görsel kodlarda Yahudi olduğu anlaşılmakta ve NSDAP'nin doğrudan Yahudileri hedef aldığı mesajı verilmektedir.

Çağrı işlevinde karikatürde Yahudilerin, NSDAP tarafından yakalanıp cezalandırılması teşvik edilmektedir. Bu şekilde karikatür üzerinden Avusturya kamuoyunun NSDAP'nin Yahudileri cezalandırmasına destek vermesine çalışılmaktadır.

²⁶ “Kikeriki, 1932-11-06, Seite 1”, *Sekizinci Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19321106&seite=1&zoom=33>.

4.9. Dokuzuncu Karikatür

Çalışmada incelenen dokuzuncu karikatür, 12 Mart 1933 tarihine aittir.²⁷ “5 Mart’tan sonra” başlığını taşıyan karikatürün altında ise “şah mat” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 9: Dokuzuncu Karikatür

Anlatımsallık işlevinde karikatürde bir satranç tahtasının üstünde üç beyaz ve bir siyah olmak üzere dört satranç taşı bulunmaktadır. Karikatürdeki siyah satranç taşının üstünde altıgen yıldız bulunmakta ve yanında, üstünde gamalı haç bulunan iki satranç taşı kale ve önünde bir başka satranç taşı yer almaktadır.

Temsil işlevinde karikatürde üstünde altıgen yıldız bulunan siyah satranç taşı Yahudileri, üstünde gamalı haç bulunan iki beyaz satranç taşı kale ise NSDAP’yi simgelemektedir. Siyah satranç taşının iki kale yanında olmasıyla Yahudilerin, NSDAP tarafından sıkıştırıldığı, diğer satranç taşının da önünde bulunması ve “şah mat” yazısıyla da NSDAP’nin Yahudilere karşı zafer kazandığı mesajı verilmektedir. Karikatürde “5 Mart’tan sonra” yazısıyla 5 Mart 1933 tarihine atıf yapılmaktadır. NSDAP, bu tarihte Almanya’da gerçekleştirilen seçimde %43,9 oy oranına ulaşarak seçimde birinci parti olmuş ve diğer partilere karşı büyük bir başarı elde etmiştir.

Çağrı işlevinde karikatürde NSDAP’nin Almanya’daki iktidarına vurgu yapılmakta ve NSDAP’nin seçim zaferi, satrançtaki şah mat vurgusuyla Yahudilerin kaybı olarak aktarılmaktadır. Karikatürde Yahudiler hedef alınarak Avusturya kamuoyunun NSDAP’nin Yahudilere karşı mücadelesine destek olması teşvik edilmektedir.

²⁷ “Kikeriki, 1933-03-12, Seite 1”, *Dokuzuncu Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19330312&seite=1&zoom=33>.

5.10. Onuncu Karikatür

Çalışmada incelenen onuncu karikatür, 21 Mayıs 1933 tarihine aittir.²⁸ Karikatür, “Kötü bir ziyaret” başlığını taşımaktadır. Karikatürün altında ise “Yahudiler Eriha’da başardıklarını Hitler Almanyası’nda başaramayacaklar” yazısı bulunmaktadır.

Görsel 10: Onuncu Karikatür

Anlatımsallık işlevinde karikatürde üstünde NSDAP'nin bayrağı olan bir kale ve kale etrafında bulunan insanlar resmedilmektedir. Kale etrafında bulunan kişilerin bazıları, üstünde “Türk Yahudi basını, Polonya Yahudi basını, Fransa Yahudi basını, Amerika Yahudi basını” yazan silindir şeklinde külah benzeri nesnelere taşımaktadır.

Temsil işlevinde karikatürde üstünde gamalı haç bulunan kale, Almanya'yı temsil etmektedir. Karikatür, Hitler'in Almanya'da şansölye olmasından ve NSDAP'nin 5 Mart 1933 tarihindeki seçimden büyük bir başarı elde etmesinden sonra yayınlanmıştır. NSDAP'nin iktidarında Almanya, kaleye benzetilerek, kale gibi sağlam bir ülke olduğu algısı meydana getirilmektedir. “Türk Yahudi basını, Polonya Yahudi basını, Fransa Yahudi basını, Amerika Yahudi basını” şeklindeki yazılarla kalenin etrafındaki kişilerin bazılarının, uluslararası Yahudi basınına temsil ettiği anlaşılmaktadır. Karikatürde uluslararası Yahudi basınına, NSDAP'yi hedef aldığına yönelik algı meydana getirilmektedir.

Çağrı işlevinde karikatürde Almanya'ya egemen olan NSDAP'nin, Yahudilere karşı mücadele ettiği ve Almanya'nın Yahudilerin kontrolünde olmasının önüne geçmeye çalıştığı aktarılmaktadır. Karikatürde Yahudilere karşı mücadelesinde NSDAP ön plana çıkarılarak, Avusturya kamuoyunun NSDAP'ye destek olmasına çalışılmaktadır.

²⁸ “Kikeriki, 1933-05-21, Seite 1”, *Onuncu Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19330521&seite=1&zoom=33>.

Sonuç

Çalışmada incelenen Kikeriki'nin antisemitist karikatürlerinde farklı şekillerde Yahudiler olumsuz olarak sunularak, Avusturya kamuoyunda Yahudi karşıtı algının oluşturulmasına çalışıldığı tespit edilmiştir. Karikatürler içerisinde ekonomik ve siyasi yönden önemli bir güç olarak yansıtılan Yahudiler, dünyayı yöneten güç şeklinde ön plana çıkarılmıştır. Karikatürlerden birinde Yahudiler ve Hıristiyanlar arasında mücadele olduğuna yönelik algı meydana getirilerek Avusturya'da Hıristiyanların Yahudilere karşı mücadele etmesi teşvik edilmiştir. Yine karikatürlerden birinde Yahudiler, akbabalara benzetilerek Yahudilerin Avusturya toplumunda dışlanmasına zemin hazırlanmıştır. Karikatürlerin ikisinde Yahudiler devasa boyutta resmedilerek Avusturya kamuoyunda sözde Yahudi tehlikesine vurgu yapılmaya çalışılmıştır. Tüm bu süreçte Kikeriki karikatürlerinde sözde Yahudi tehlikesine karşılık NSDAP kurtarıcı şeklinde ön plana çıkarılmış ve NSDAP'nin bu sözde tehlikeye karşı başarılı olabileceği vurgulanmıştır. Bu gerekçeyle NSDAP'nin Almanyadaki yükselişine ve iktidara gelişine destek verilmiştir. Ayrıca dergide çalışma kapsamında Yahudilerin dünyayı yönettiğine ve Yahudilerin Avusturya'nın Birinci Dünya Savaşı'nı kaybetmesinden sorumlu olduğuna yönelik propaganda mitlerinin inşa edildiği sonucuna da ulaşılmıştır.

Viyanadaki antisemitizm hem kalıcı hem de kitlesel bir hareket haline gelmiştir. Bu aynı zamanda, tüm olaylara ve tüm ekonomik ve politik sorulara Yahudi sorumluluğu perspektifinden bakan ve bunları geçiştiren bir mizah yayının, varlığı için gerekli sayıda okuyucu ve alıcıya sahip olmasını da sağlamıştır. Bu bağlamda Kikeriki de Yahudi karşıtı bir mizah yayınına dönüşmüştür.²⁹ Çalışmada elde edilen bulgularda da Kikeriki üzerinden Avusturya'da oluşan Yahudi karşıtlığının Almanyadaki NSDAP'nin Yahudi karşıtı propagandasına benzer bir propagandayla sunulduğu tespit edilmiştir. Bu kapsamda Kikeriki'nin incelenen karikatürlerinde Fuchs'un belirttiği gibi Yahudi karşıtlığının, genel olarak ekonomik ve siyasi temeller üzerinden oluşturulduğu ortaya çıkarılmıştır. Karikatürlerde Yahudilerin siyasi ve ekonomik gücü vurgulanarak Avusturya'nın Birinci Dünya Savaşı'ndaki yenilgisinin ağır yükünün doğrudan Yahudilere yöneltildiği sonucuna ulaşılmıştır. Yahudilerin bu şekilde hedef alınmasıyla da Avusturya'ya Yahudi göçüne yönelik tepkinin ve NSDAP'nin Yahudi karşıtlığının Avusturya kamuoyunda meşrulaştırılmasına çalışıldığı ileri sürülebilmektedir.

Kikeriki, Dollfuß dönemindeki yasağına kadar Yahudi karşıtı söylemlerini ve NSDAP yanlısı propagandasını sürdürmüştür. Derginin yayın hayatının son bulmasından yaklaşık beş yıl sonra, Hitler, Anschluss'la Avusturya'yı Nazi Almanyası'nın sınırlarına dâhil etmiş ve Avusturyadaki Yahudi karşıtı propaganda doğrudan Nazi rejimi altında varlığını sürdürmüştür. Genel olarak değerlendirildiğinde Kikeriki'nin antisemitist propagandasının NSDAP'yi kurtarıcı şeklinde sunarak dolaylı yoldan NSDAP iktidarında bir Avusturya propagandasının yapıldığı ileri sürülebilmektedir. Nitekim Kikeriki'nin NSDAP'nin Avusturya'da da etkili olması durumunda Avusturya halkının sözde Yahudi tehdidinden kurtulabileceğine yönelik mesaj vermesiyle NSDAP'nin Almanyadaki iktidarının Avusturya'da idealize edilmesinde önemli bir rol üstlendiği sonucuna ulaşılabilmektedir.

²⁹ Eduard Fuchs, *Die Juden in der Karikatur: Ein Beitrag zur Kulturgeschichte*. (Münih: Langen, 1921), 239.

Kaynakça

- Anderl, Gabriele. “Departure from a Sinking World’:1 Jewish Emigration from Austria Between 1933 and 19382”. *The Leo Baeck Institute Year Book*, 66 (01 Ekim 2021): 58-78, <https://doi.org/10.1093/leobaeck/ybab007>.
- “ANNO, Kikeriki, 1883-09-13, Seite 2”. *Kikeriki’nin Antisemitist Karikatürü*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=18830913&seite=2&zoom=33>.
- “ANNO-Kikeriki”. *Kikeriki Dergisinin Sayıları*, 1933, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik>.
- Embacher, Helga. “Austrian-Jewish History in the Nineteenth and Twentieth Centuries”. *Austrian History Yearbook*, 33 (Ocak 2002): 239-251, <https://doi.org/10.1017/S0067237800013898>.
- Fuchs, Eduard. *Die Juden in der Karikatur: Ein Beitrag zur Kulturgeschichte*. Münih: Langen, 1921.
- Godsey, William D. “Nation, Government, and ‘Anti-Semitism’ in Early Nineteenth-Century Austria”. *The Historical Journal*, 51/1 (2008): 49-85.
- Goldfarb, Alvin. “Theatrical Activities in Nazi Concentration Camps”. *Performing Arts Journal*, 1/2 (1976): 3-11.
- Hagen, William W. “Before the ‘Final Solution’: Toward a Comparative Analysis of Political Anti-Semitism in Interwar Germany and Poland”. *The Journal of Modern History*, 68/2 (1996): 351-381.
- Hanisch, Ernst. “The Image of the Jew in Austrian Literature Since 1945”. *Patterns of Prejudice*, 7/1 (01 Ocak 1973): 23-33, <https://doi.org/10.1080/0031322X.1973.9969108>.
- Hecht, Dieter J. “Austrian Jewish Soldiers Conquering the Balkan Before World War I”. *Zeitschrift für Religions- und Geistesgeschichte*, 72/2 (2020): 146-164.
- “Kikeriki, 1904-12-18, Seite 1”. *Kikeriki’nin Antisemitist Karikatürü*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19041218&seite=1&zoom=33>.
- “Kikeriki, 1931-11-08, Seite 1”. *Birinci Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19311108&seite=1&zoom=33>.
- “Kikeriki, 1932-03-27, Seite 1”. *İkinci Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320327&seite=1&zoom=33>.
- “Kikeriki, 1932-04-24, Seite 1”. *Üçüncü Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320424&seite=1&zoom=33>.
- “Kikeriki, 1932-06-12, Seite 1”. *Dördüncü Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320612&seite=1&zoom=33>.
- “Kikeriki, 1932-06-19, Seite 1”. *Beşinci Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320619&seite=1&zoom=33>.
- “Kikeriki, 1932-08-28, Seite 1”. *Altıncı Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320828&seite=1&zoom=33>.
- “Kikeriki, 1932-09-11, Seite 1”. *Yedinci Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19320911&seite=1&zoom=33>.
- “Kikeriki, 1932-11-06, Seite 1”. *Sekizinci Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19321106&seite=1&zoom=33>.

- “Kikeriki, 1933-03-12, Seite 1”. *Dokuzuncu Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19330312&seite=1&zoom=33>.
- “Kikeriki, 1933-05-21, Seite 1”. *Onuncu Karikatür*, erişim: 13.04.2024, <https://anno.onb.ac.at/cgi-content/anno?aid=kik&datum=19330521&seite=1&zoom=33>.
- Lobenstein-Reichmann, Anja. “Die Dolchstoßlegende. Zur Konstruktion eines sprachlichen Mythos”. *Muttersprache*, 112/1 (2002): 25-42.
- Loewenberg, Peter. “Karl Renner and the Politics of Accommodation: Moderation versus Revenge”. *Austrian History Yearbook*, 22 (Ocak 1991): 35-56, <https://doi.org/10.1017/S006723780001986X>.
- Nord, Christiane. “Dealing with Purposes in Intercultural Communication: Some Methodological Considerations”. *Alicante Journal of English Studies / Revista Alicantina de Estudios Ingleses*, 14 (30 Kasım 2001): 151-166, <https://doi.org/10.14198/raei.2001.14.10>.
- Pauley, Bruce F. “In the Shadow of Death: Austrian Jews and the Nazi Threat”. *Shofar*, 5/3 (1987): 28-43.
- Pelinka, Anton. “Austrian Politics: 1918 to 2019”. *Antisemitism Studies*, 4/1 (2020): 82-107.
- Pulzer, Peter. “The Tradition of Austrian Antisemitism in the Nineteenth and Twentieth Centuries”. *Patterns of Prejudice*, 27/1 (01 Temmuz 1993): 31-46, <https://doi.org/10.1080/0031322X.1993.9970095>.
- Rozenblit, Marsha L. “The Jews of Germany and Austria: A Comparative Perspective”. *Austrians and Jews in the Twentieth Century*, ed. Robert S. Wistrich, Londra: Palgrave Macmillan UK, 1992, 1-18, https://doi.org/10.1007/978-1-349-22378-7_1.
- Secklehner, Julia. “Bolshevik Jews, Aryan Vienna? Popular Antisemitism in ‘Der Kikeriki’, 1918–1933”. *The Leo Baeck Institute Year Book*, 63/1 (01 Kasım 2018): 157-178, <https://doi.org/10.1093/leobaeck/yby011>.
- Wróbel, Piotr. “The Jews of Galicia under Austrian-Polish Rule, 1869–1918”. *Austrian History Yearbook*, 25 (Ocak 1994): 97-138, <https://doi.org/10.1017/S0067237800006330>.